

Vergaderjaar 2013–2014

30 180

Conferentie van Voorzitters van de parlementen van de Europese Unie

M/ nr. 24

VERSLAG VAN EEN CONFERENTIE

Vastgesteld 20 mei 2014

Op 6-8 april 2014 vond in Vilnius, Litouwen, de Conferentie van Voorzitters van de nationale parlementen in de Europese Unie plaats. Hierbij treft u een kort verslag van de bijeenkomst.

Namens de Eerste Kamer der Staten-Generaal nam de Voorzitter, mevrouw Broekers-Knol, deel. Zij werd ambtelijk begeleid door de Griffier, de heer Hamilton. Namens de Tweede Kamer der Staten-Generaal nam de Voorzitter, mevrouw Van Miltenburg, hieraan deel. Zij werd ambtelijk begeleid door de Griffier, mevrouw Biesheuvel-Vermeijden en EU-adviseur van de vaste commissie voor Europese Zaken, mevrouw Timmer. De delegatie brengt als volgt verslag uit. De Voorzittersconclusies zijn als bijlage bij het verslag gevoegd.

De Griffier van de Eerste Kamer der Staten-Generaal,
G.J.A. Hamilton

De Griffier van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,
J.E. Biesheuvel-Vermeijden

Openingsessie

Na de opening door de Voorzitter van het parlement in Litouwen, mevrouw **Graužinienė**, werd Kroatië gefeliciteerd met de eerste voorzittersbijeenkomst. Daarna volgde een videoboodschap van de heer **Barroso**, Voorzitter van de Europese Commissie, waarin hij aangaf dat, hoewel Europa als geheel uit de recessie lijkt te komen, er nog een aantal belangrijke uitdagingen zijn zoals jeugdwerkloosheid. Volgens de heer Barroso kunnen vrede en stabiliteit nooit als vanzelfsprekend genomen worden. Verder gaf hij aan dat het hem deugd deed dat de politieke dialoog inmiddels een veelgebruikte praktijk begint te worden, evenals de subsidiariteitstoets.

Sessie I – de rol van parlementen in het omgaan met de economische en financiële crisis.

De Minister-President van Litouwen, de heer **Butkevičius**, deelde zijn ideeën over de rol van nationale parlementen bij het verminderen van het democratisch tekort, dat vooral gevoeld werd tijdens de crisis. Hij gaf aan zich zorgen te maken over de 66% EU-burgers die zich volgens de recente Eurobarometer niet gehoord voelen in de EU. De EU-instituten staan op te grote afstand van het volk en ze zijn geen verantwoording verschuldigd aan EU-burgers, aldus Butkevičius. Ook zijn de werkwijzen van deze instituten te complex en moeilijk te begrijpen voor mensen. Vooral daarom moet volgens Butkevičius ook aandacht uitgaan naar de rol van nationale parlementen in de EU. De Litouwse Minister president gaf aan zich zorgen te maken over de situatie aan de oostgrens van de EU. Ten slotte gaf hij aan dat hoewel er grote uitdagingen voor ons liggen, inclusief het bestrijden van jeugdwerkloosheid, het laten aansluiten van vaardigheden op de arbeidsmarkt en het zorgen voor goede concurrentievoorwaarden, economische groei en een éénwordende energiemarkt, we samen de gewenste resultaten en een groter vertrouwen van burgers zullen bereiken door het koesteren van gezamenlijke Europese waarden.

De vicevoorzitter van het Europees Parlement, de heer **Martínez Martínez**, verving de Voorzitter van het Europees Parlement, de heer Schulz, en sprak namens hem. Hij keek uit naar de discussie over hoe de macht van nationale parlementen in het EU-wetgevingsproces te vergroten. De beste manier voor een nationaal parlement om het EU-wetgevingsproces te beïnvloeden is door een sterke grip te hebben op de uitvoerende macht binnen de EU. Het Europees Parlement en nationale parlementen zijn partners en geen concurrenten in hun pogingen om een meer democratisch en legitieme EU na te streven. Economische beslissingen die effect hebben op lidstaten moeten zorgvuldig beoordeeld worden door parlementen, aldus Martínez Martínez. De economische crisis heeft volgens Martínez Martínez geleid tot meer nationalisme en xenofobie. Ten slotte noemt hij een aantal maatregelen die Europees Parlement heeft genomen om de crisis te bestrijden, waaronder het stellen van een maximum aan bonussen binnen banken.

De Voorzitter van de Deense Folketing, de heer **Lykketoft**, benadrukte in zijn speech de hoge werkloosheid en aanverwante problemen. Volgens Lykketoft worden veel lidstaten, ondanks de tekenen van herstel, nog sterk beïnvloed door de crisis. Er zijn meer dan 26 miljoen werklozen in Europa en met name de jongeren worden getroffen door de crisis. De belangrijkste vraag is dus volgens Lykketoft hoe we meer jongeren op de arbeidsmarkt krijgen, want we lopen het risico een hele generatie vaak goed opgeleide jongeren te verliezen. Ook sprak Lykketoft over het vergroten van democratische legitimiteit, met name op financieel en economisch terrein. Ten slotte benadrukte Lykketoft dat er niet alleen

bezuinigd moest worden, maar ook meer geïnvesteerd moet worden in beter onderwijs en pro-actief arbeidsmarktbeleid.

Tijdens de hierop volgende discussie werd het belang benadrukt van een politieke dialoog met het Europees Parlement. Een aantal lidstaten vroeg aandacht voor de **sociale en humane dimensie**, die volgens hen niet in ogenschouw is genomen bij het bestrijden van de economische crisis. Er zou een sociaal scorebord nodig zijn, waarop indicatoren de macro-economische disbalans zouden kunnen weergeven. Maar ook werd gememoreerd dat de crisis het gevolg was van het breken van regels en dat dit door lidstaten zelf veroorzaakt is. Daarom zou het belangrijk zijn om aandacht te hebben voor het implementeren van de regels voordat gedacht wordt aan meer generositeit. De Voorzitter van de Eerste Kamer, mevrouw **Broekers-Knol**, gaf aan dat het **budgetrecht** een fundamenteel recht is van nationale parlementen. Nationale parlementen moeten ervoor zorgen dat regeringen volledig transparant handelen. Daarom is het belangrijk dat zij een zogenaamde **lidstaatverklaring** afleggen, een democratische verantwoording van beleid.

Sessie II – de lessen uit subsidiariteitstoetsen door nationale parlementen, vijf jaar na het Verdrag van Lissabon.

Tijdens deze sessie bespraken parlementen de ervaringen met de subsidiariteitstoets en de lessen die er getrokken konden worden na 5 jaar.

De heer **Stech**, Voorzitter van de Tsjechische senaat, gaf aan dat het niet nodig was om relatief marginale zaken op Europees niveau te reguleren. Ook maakte hij zich zorgen over de bijkomende vormen van bureaucratie. Volgens Stech zijn de institutionele veranderingen uit het Lissabonverdrag zoals de subsidiariteitstoets onvoldoende effectief om nationale parlementen te betrekken in het monitoren van Europees beleid. Daarom zouden hervormingen van de procedures, zoals verlenging van de 8-wekenperiode voor de uitvoering van een subsidiariteitstoets, het tevens beoordelen van de proportionaliteit en het introduceren van een positieve «groene kaart» waarmee initiatieven op Europees niveau gestimuleerd zouden worden, noodzakelijk zijn.

De Voorzitter van de Italiaanse Senaat, de heer **Grasso**, benadrukte dat subsidiariteit een van de fundamentele principes van Europese democratie is, maar dat hij tegen het gebruik van dit recht voor blokkerende doeleinden is. Dit instrument zou volgens Grasso niet gebruikt moeten worden om te concurreren met het Europees Parlement. Een nieuwe benadering van interparlementaire samenwerking en van parlementaire beoordeling van subsidiariteit is cruciaal, aldus Grasso, evenals meer dialoog met de Europese Commissie.

De Voorzitter van de Tweede Kamer, mevrouw **Van Miltenburg**, benadrukte in haar speech dat bij het gebruik van de subsidiariteitstoets het uiterst belangrijk is dat parlementen het gevoel krijgen **gehoord** te worden door de Europese Commissie en dat dat op dit moment niet altijd het geval is. Van Miltenburg gaf aan dat de procedure rondom de subsidiariteitstoets verbeterd zou moeten worden en dat dit in dialoog met de Europese Commissie zou moeten gebeuren. De COSAC zou hier een belangrijke rol in kunnen spelen, zou concrete stappen kunnen zetten in de verbetering van de subsidiariteitstoets en hierover tijdens de volgende Voorzittersconferentie kunnen terugkoppelen. Tenslotte benadrukte Van Miltenburg het belang van **samenwerking met het Europees Parlement**. Als de parlementen beter samenwerken kunnen

burgers meer het gevoel krijgen dat zij door middel van deze parlementen invloed kunnen uitoefenen op besluitvorming in Brussel.

De Voorzitter van de EU Select Commissie in het Britse Hogerhuis, de heer **Boswell**, informeerde over het onlangs door het Britse Hogerhuis gehouden parlementaire onderzoek over de rol van nationale parlementen in de EU. De belangrijkste conclusie was dat het voor de EU belangrijk is dat nationale parlementen een actievere rol spelen. Dit kan snel en praktisch gebeuren, zonder een Verdragswijziging, als we dit als parlementariërs samen willen. De subsidiariteitstoets is slechts één van de instrumenten, daarnaast is het ook belangrijk om vroegtijdig en constructief samen te werken. Volgens Boswell zou de toets ook over proportionaliteit, inhoud, vorm en juridische basis moeten gaan. Het effect van een gele kaart is volgens Boswell op dit moment te zwak, daarom zou een gele kaart moeten leiden tot ofwel wijziging ofwel intrekken van het EU-voorstel.

De Voorzitter van de Eerste Kamer, mevrouw Broekers-Knol, gaf aan dat het aantreden van een nieuw Europees Parlement en een nieuwe Europese Commissie een unieke kans biedt voor de Europese instellingen zich weer meer te gaan toeleggen op de kernelementen van de vrije markt en het vrije verkeer en zich niet bezig te houden met het regelen van detailzaken die slechts irritatie wekken en de burgers van Europa vervreemden. Zij pleitte ervoor dat het Europees Parlement kandidaat-leden van de Europese Commissie kritisch gaat bevragen op hun wetgevingsvoornemens en in dat verband reeds toetst of opvattingen in deze voldoen aan het subsidiariteitsprincipe.

Uit de discussie die hierop volgde bleek dat verreweg de meeste nationale parlementen, inclusief het Europees Parlement, voorstander zijn van een sterkere controlerende rol van nationale parlementen en van verbetering van de subsidiariteitstoets.

Sessie III – interparlementaire samenwerking met landen van het Oostelijk Partnerschap

Nadat tijdens een minuut stilte de slachtoffers van het Maidan plein in Oekraïne werden herdacht, sprak de Voorzitter van de Oekraïense Verkhovna Rada en interim-president van **Oekraïne**, de heer **Turchynov**, de vergadering toe middels een videoboodschap. Hierin zei hij dat het tekenen van de associatieovereenkomsten tussen Oekraïne en de EU op 21 maart 2014 een historische mijlpaal had betekend, waarin het Oekraïense volk de keuze maakte voor Europese waarden. Nu moeten de basiselementen van een democratisch land weer opnieuw opgebouwd worden, inclusief de strijd tegen corruptie. Turchynov zei dankbaar te zijn voor de sterke steun die Oekraïne ontving van alle EU lidstaten. Hij gaf aan dat op dat moment Rusland Oekraïense burgers dwong zich te «bekeren» als Russische onderdanen en gebruik maakte van intimidatie en vervolging van minderheden. Hij benadrukte dat Oekraïne de annexatie van de Krim door Rusland nooit zou erkennen. Hij wees op mogelijke nieuwe aanvallen van Rusland op Oekraïne en op economische oorlogsvoering en censuur vanuit Rusland.

De Voorzitter van de Seimas van Litouwen, mevrouw **Grauzinienė**, veroordeelde de agressie van Rusland en sprak haar zorgen uit. De actie van Rusland in de Krim werd volgens Grauzinienė gezien als een aanval op de soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne en een serieuze bedreiging van de vreedzame en democratische ontwikkelingen in de regio en van de wereldveiligheid en stabiliteit. Ze riep de EU-lidstaten en de internationale gemeenschap op om samen te werken en Oekraïne,

Georgië en Moldavië alle mogelijke politieke en economische steun te geven bij de integratie in de EU.

De Voorzitter van de Saeima van Letland, mevrouw **Āboltiņa**, gaf aan dat een nieuwe Koude Oorlog en nieuwe muren niet gewenst zijn in Europa en dat we niet onverschillig moeten blijven. Het is niet acceptabel om zacht op te blijven treden. We zijn te afhankelijk van energieleveringen, die gebruikt worden voor politieke invloed, aldus Āboltiņa. Letland blijft steun geven aan het versterken van de relaties tussen de EU en de landen van het Oostelijk partnerschap, met respect voor de verschillende politieke situaties in de landen. Het tekenen van de associatieovereenkomst met Oekraïne is een belangrijke stap vooruit, nu moet de EU proactief zijn met associatieovereenkomsten voor Georgië en Moldavië.

Daarna kregen de heer **Usupashvili**, voorzitter van het parlement in Georgië, de heer **Abrahamyan**, voorzitter van het huis van afgevaardigden in Armenië, de heer **Shushkevich**, voormalig Voorzitter van de Hoge Raad in Wit-Rusland, en de heer **Corman**, Voorzitter van het parlement in Moldavië, de mogelijkheid om te reageren. Allen spraken hun zorgen uit over de recente ontwikkelingen en hun dank voor de steun vanuit EU lidstaten. Usupashvili gaf daarnaast aan dat NAVO-bescherming noodzakelijk is en hoopt hierop tijdens de NAVO-top in september aanstaande.

In de daarop volgende discussie gaf een aantal Oost-Europese lidstaten aan dat het belangrijk zou zijn dat de landen van het Oostelijk partnerschap uitzicht zouden krijgen op toetreding tot de EU. De meeste sprekers benadrukten daarnaast het belang van het onderhouden van goede relaties met de landen van het Oostelijk partnerschap. De Voorzitter van de Eerste Kamer, mevrouw **Broekers-Knol**, gaf aan dat de invasie van de Krim door Rusland een flagrante schending van de territoriale integriteit van Oekraïne is. Ook benadrukte zij het belang van de-escaleren en het open houden van de kanalen voor de dialoog met Rusland, met name ook parlementair niveau.

Vervolgens hebben de Voorzitters stilgestaan bij de **internationale Roma-dag**. De Voorzitter van het Oostenrijkse parlement, mevrouw **Prammer**, uitte haar zorgen over discriminatie en de achtergestelde positie van Roma. Zij gaf aan dat er al veel gebeurt in verschillende lidstaten en dat de sleutel naar het voorkomen van sociale insluiting onderwijs is. Zo houden op Oostenrijkse scholen speciale Roma-schoolassistenten contact met ouders van Roma-kinderen en geven deze kinderen extra begeleiding om voortijdig schoolverlaten te voorkomen. De EU-Voorzittersconferentie nam een verklaring aan over de zorgen rondom vooroordelen, intolerantie en discriminatie en het belang van integratie van Roma in de maatschappij en van nationale Roma-strategieën.

Sessie IV- Interparlementaire samenwerking op het gebied van Vrijheid, veiligheid en justitie.

De Maarschalk van de Poolse Sejm, mevrouw **Kopacz**, was van mening dat het goed zou zijn om het meer-voor-meer principe te hanteren in de context van financiële hulp aan derde landen die met de EU samenwerken om illegale migratie tegen te gaan. Daarnaast was zij ervan overtuigd dat de EU legale en praktische maatregelen moet ontwikkelen ter bevordering van legale migratie. Volgens Kopacz heeft de EU hooggekwalificeerde specialisten nodig in verschillende economische sectoren. Zij gaf aan dat migratie bevorderlijk is voor economische ontwikkeling. Daarnaast zouden de lidstaten die extreem blootgesteld staan aan bepaalde

migratiedruk gesteund moeten worden. Over de EU-richtsnoeren ten aanzien van het meerjarenprogramma op JBZ-terrein gaf Kopacz aan dat deze over goede implementatie en consolidatie van het acquis zouden moeten gaan. Versterking van het Schengengebied, verbetering van het visabeleid en vooruitgang in het bestrijden van criminaliteit zouden daarin centraal moeten staan. Ook terrorismedreiging, radicalisering en cybercriminaliteit zijn volgens haar belangrijke onderwerpen in het meerjarenprogramma. Het is volgens haar belangrijk dat nationale parlementen een steviger rol krijgen met betrekking tot de controle op Europol. Het zou goed zijn een gezamenlijke groep van parlementen te creëren, zoals de conferentie voor gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid. Ten slotte nodigde ze de Voorzitters uit om op 4 juni het 25-jarige jubileum van de Poolse onafhankelijkheid te komen vieren in Warschau.

De heer **Meimarakis**, Voorzitter van het Griekse parlement, merkte op dat migratie over zee de reden is voor acute humanitaire crises. Veel migranten sterven op zee. De bestemmingslanden van deze migranten, vooral de landen aan de Middellandse Zee, hebben te maken met disproportioneel grote aantallen immigranten. De meeste immigranten geven volgens Meimarakis aan op doorreis te zijn naar Centraal Europa. Griekenland wordt daarnaast ook ernstig getroffen door de crisis, recessie en werkloosheid. De enorme druk op de buitengrenzen mag niet genegeerd worden door de andere EU-lidstaten, aldus Meimarakis. Ook hij steunt het idee om een diepgaande kwalitatieve discussie te hebben op JBZ terrein en versterkt samen te werken door middel van een speciale JBZ-conferentie.

De Voorzitter van het Italiaanse Huis van Afgevaardigden, mevrouw **Boldrini**, benadrukt de dramatische kosten van migratie en de kosten van mensenlevens in de Middellandse zee. Sinds 2000 zijn er meer dan 23.000 mensen gestorven in een poging om het continent te bereiken, waarvan 8.000 in de Middellandse zee. Degenen die overleven worden vaak uitgebuit, aldus Boldrini, vandaar de noodzaak om de rechten en vrijheden van migranten te verzekeren. Zij gaf aan dat om mensenhandel te voorkomen, een gezamenlijke actie van de EU-lidstaten noodzakelijk is. Ook in verband met grote internationale criminaliteit is samenwerking cruciaal. Daarnaast zijn gezamenlijke acties in reddingsoperaties en de toepassing van het *non-refoulement* beginsel van wezenlijk belang, aldus Boldrini. Ten slotte sprak ze haar zorg uit over de waarschijnlijk lage opkomst tijdens de Europese verkiezingen, waardoor extremisme zal opkomen en EU-waarden minder op waarde zullen worden geschat.

De Voorzitter van het Zweedse Parlement, de heer **Westerberg**, gaf aan dat Zweden op dit moment de meeste vluchtelingen opneemt, vooral uit Syrië. Hij sprak ook over het Oostelijk partnerschap en benadrukte dat de deur van de Gemeenschap open staat voor toenemende politieke samenwerking en associatie met Oekraïne, mits deze corruptie zal bestrijden en zal streven naar rechtsstatelijkheid, waardoor er wederzijds vertrouwen kan komen. Wat hem betreft staat ook de weg naar volledig lidmaatschap open. Steun aan deze landen in transitie is volgens Westerberg cruciaal. Ook steunde Westerberg het streven naar meer interparlementaire samenwerking op het JBZ-terrein.

Tijdens de discussie gaf de Voorzitter van de Eerste Kamer, mevrouw **Broekers-Knol**, aan dat zowel de Eerste als de Tweede Kamer een negatief subsidiariteitsoordeel hadden over het Europees Openbaar Ministerie en dat de reactie hierop door de Europese Commissie erg mager genoemd kan worden. Het is belangrijk dat parlementen gehoord worden. Deze opmerking sloot aan bij de key-note speech van mevrouw

Van Miltenburg over het belang dat parlementen zich gehoord voelen door de Europese Commissie. Daarnaast gaf Broekers-Knol aan sterk te geloven in betere samenwerking op het JBZ-gebied, op die manier zijn parlementen immers een serieuze gesprekspartner voor de Europese Commissie. Ook andere parlementen gaven aan voorstander te zijn van een gezamenlijke groep van nationale parlementen en het Europees Parlement op JBZ-terrein. Deze groep zou ook Europol en Eurojust kunnen evalueren. De Franse Voorzitter van de senaat, de heer **Sutour**, gaf aan dat de Franse senaat voorstander was van een Europees Openbaar Ministerie, zolang dit een «collegiaal bureau» wordt. De heer **Martínez Martínez** van het Europees Parlement noemde de resolutie van het EP waarin voorstellen gedaan worden voor een gezamenlijk comité (nationale parlementen en Europees Parlement) op JBZ-terrein. Aangezien dit besluit genomen wordt met codecisie, riep Martínez Martínez de nationale parlementen op hun regering hierop aan te spreken.

Tijdens een onderbreking van de conferentie brachten de deelnemende Voorzitters van de nationale parlementen in het presidentieel paleis een bezoek aan de President van Litouwen, mevrouw Dalia Grybauskaitė. Tegelijkertijd bezochten de Griffiers van de parlementen de Botanische Tuin van de Universiteit van Vilnius. Daar plantten zij aan de nieuw aangelegde Europese Ring 28 Europese linden. De ring van lindenbomen vormt een blijvende herinnering aan het voorzitterschap van Litouwen van de Raad van de Europese Unie en het grootste evenement met een parlementaire dimensie dat ooit in Litouwen heeft plaatsgevonden.